

מבוא ללומדי מסכת ביצה

בכדי ללמוד משניות בבהירות – יש ללמוד עם התפא"י והתוי"ט ושאר המפרשים כ"א בחלקו. לדוגמא כזית חי מבית שחיטתה הגרע"א במקום מעורר שאלה האם מותר לאכול בשר ללא מליחה. עי"ש.

נעזרתי בפירוש המשניות "סיעתא דשמיא"

כמו"כ משניות מאירות הן בפירושי הפשט, העיונים, והאיורים. (לא הועתק חומר משם)

שימוש בחומרי עזר וטבלאות

יש תועלת בטבלה אם לא למסירה כעבודה לתלמידים, להכנת השיעור, לשים לב שבכל דבר ודבר יש מחלוקת וכל צד טעמו ונימוקו עמו משא"כ כשלומדים משנה שלמה ולבסוף מפטירים 'וחכמים חולקים על כל החידושים האלו'. יש שבונים עם התלמידים בכל לימוד את המשנה כמבנה [טבלה] אולם מאידך ישנה תועלת רבה להרגיל ללמוד ללא טבלאות, בכדי שיאמץ התלמיד את מוחו יותר כדלהלן וכמאמר חז"ל לעולם ישנה אדם לתלמידו דרך קצרה.

ר"י טעלז בספרו שואל מדוע לא צוותה התורה לקיים מצות והגדת לבנך ע"י הצגה חיה של השיעבוד המכות הנסיונות המופתים והגאולה, וכך היו נחרטים הדברים היטב ? והשיב שאדם זוכר רק דברים שעמל לקנותם בעצמו, שיעור שעמל להבינו, סיפור יציאת מצרים ששמע כסיפור ובשכלו החדיר את הדברים לתודעתו, כשקורא מתחילה עובדי ע"ז הוא רואה את זה בעיני שכלו, וכשמטפף דם ואש, או דם צפרדע, הפעולה הקטנה הזו בצירוף הדעת והחכמה מחזירה את הדברים לקנות קנין בנפשו. נקוה שעבודות אלו משאירים את העבודה לחניך הצעיר, כצעד חיובי בהבנת דבר על צדדיו השונים בכדי שיתפתח באופן שבגרותו לא יצטרך להם. ברכת ה' תבוא על ראש התלמידים היקרים נ"י שמלאו בשקיקה ובסבלנות את דפי העבודות, וחיבבו דוקא את הדפים שהצריכו עמל.

קובץ זה מוגש ע"ג דיסק לתועלת המלמדים שיקבלו את החוברת, לציון [בלורד –מדגיש] את

הראוי לשמר, ואת הראוי להשמיט כ"א בדרכו, ושבעים פנים לתורה.

כמו"כ יש טבלאות שמולאו ורצוי למחוק את המילוי, ויש שלא מולאו ועדיף למלאם.

להארות שלו' שווארץ 089797486

גמ"ח איסוף חומר פדגוגי למלמדים בכל נושא שהוא ע"ג מחשב, בכתובת זו.

מסכת ביצה פרק א'

שלושה מחלוקות בעניני יו"ט שב"ש לקולא, וב"ה לחומרא

משנה א'. איסור הכנה בדבר שמוכן בידי שמים.

לפי בית שמאי הכל מותר כי אין כלל איסור הכנה בידי שמים.

לפי בית הלל דורשים והכינו את אשר יביאו שסעודת שבת ויו"ט צריכה הכנה ביום חול.

הטעם	האם אסורה	מתי נולדה
		ביום השני (יו"ט אחר שבת או שבת אחר יו"ט)
		ביום הראשון או בשבת בודדת או יו"ט בודד
		נולדה ביום ראשון

בית הלל	בית שמאי		
		לאכילה	שאור
		בל יראה	
		אכילה	חמץ
		בל יראה	

כללים בשעור "כזית" או "כותבת"

לפי בית הלל הכל אסור ב _____

לאכילה נכל אסור ב _____

שאור שהוא חמץ חריף מאוד הכל אסור ב _____

בית שמאי אומרים שחמץ שהוא קל לגבי איסור בל יראה בו התחדש ששיעור

איסורו ב _____

כי מדוע התורה כתבה חמץ ושאור בנפרד?

אלא ללמד שזה שיעור כזית וזה שיעור כותבת.

ש. מה ההבדל בין שבת ליום טוב.

ת. התורה התירה ביום טוב לעשות כל דבר שנצרך לאכילה, שנאמר אך אשר יאכל לכל נפש הוא לבדו יעשה לכם. ולכן התירו מלאכות רבות כגון שחיטה, בישול, הבערה, הוצאה.

אבל לעשות מלאכות בשביל כיסוי הדם, אסור.

משנה ב'

אילו שאלות יש כשבא לכסות דם ביום טוב. טבלת ביאור

הפתרון בדקר נעוץ	הפתרון בעפר מוכן ובאפר כירה	בחול קשה	
		המלאכה	האיסור
נעוץ בעפר תיחוח	עפר תיחוח - מפורר	דש	אסור לפורר חול קשה כי טוחן.
כשיש דקר נעוץ זה כחפור ואין זה חופר.	אינו חופר	בבית אסור משום בונה. ובשדה אסור משום חורש.	כשמוציא את החול חופר גומא.
זה מוכן על ידי שמוכן דקר להרימו	כשמכין לתשמישו אינו מוקצה	מזיז מוקצה	המזיז עפר לא מוכן עובר על איסור מוקצה
לב"ש מותר לכתחילה. ולב"ה מותר בדיעבד.	מותר לכתחילה	אסור	הדין:

הטעם	הדין	המקרה
		יש לו עפר מוכן
		יש לו אפר כירה מבעוד יום
		יש לו אפר כירה מיום טוב והוא עדיין חם
מוקצה		יש לו אפר כירה מיום טוב שכבר התקרר
		הכין דקר בעפר רך וכבר שחט
	ב"ש אומרים:	הכין דקר בעפר רך ושואל האם לשחוט
	ב"ה אומרים:	

משנה ג'

הטעם	הדין	המקום	סוג הסולם
		בכל המקומות	סולם של עליה
		ברשות הרבים	סולם של שובך
		מחלון לחלון	
	ב"ש אומרים:	[באותה חצר]	
	ב"ה אומרים:	ברשות היחיד	

משנה ג' : האם צריך הכנה באמירה או בנענוע בידיים?

הטעם	הדין	איזה גוזלים
		סתם גוזלים
	ב"ש:	בריכה ראשונה
	ב"ה:	

מה הבעיה אם יטול גוזלים ביו"ט ויתחרט? [שנמצא שנגע במוקצה]

מתי חוששים שיחמול עליהם :

משנה ד'

הטעם	הדין	זימן
		שחורים ומצא לבנים
		לבנים ומצא שחורים
		שחורים בקן 1 ולבנים בקן 2 והתחלפו
		2 ומצא 3
		3 ומצא 2
		בתוך הקן ומצא מעט בתוכו ומעט בחוץ
		בתוך הקן ומצא את כולם בחוץ ויש שם עוד קן באזור

		אין שם עוד קן באזור
--	--	----------------------------

משנה ה'

הדין	סוג התריס
	תריס ללא ציר
	תריס עם ציר מן הצד (למעלה ולמטה)
	תריס עם ציר באמצע

שאלות

- א. האם המחלוקת במשנה היא לפתוח או לסגור או לגבי שניהם? _____
- ב. כיצד קוראת המשנה לפתיחה? _____
- ג. מה הטעם של בית הלל שמתירין? _____
- ד. האם יש איסור בנין בכלים? [לא]
- ה. אז למה בית שמאי אוסרין בתריסין? _____

הטעם	בית הלל	הטעם	בית שמאי	הנידון	הנושא
				האם מותר לפתוח ולסגור	תריסי חנויות
				הוא מוקצה, ואינו נקרא כלי	עלי
				מצד מוקצה ומצד מעבד	עור לפני הדרסן ללא בשר
				האם אומרים מתוך...	הוצאה שלא לצורך אכילה

משנה ו' הקדמה

על אילו שלושה מתנות כהונה למדנו במשנה, מה הן,

והאם מותר להפריש ביום טוב ?

המתנה	מהיכן מפרישין אותה	האם מותר להפריש ביו"ט
חלה		
מתנות		
תרומה		

גירסת המשנה.

האם מותר להוליך ביום טוב לכהן

ב"ה	ב"ש	
מותר כמו שמותר להוליך את המתנות שהורמו היום.	אסור כמו תרומה.	חלה ומתנות
אסור		תרומה

הגירסא שהגמרא אומרת שגורסים

האם מותר להוליך ביום טוב לכהן

ב"ה	ב"ש	
מותר כמו שמותר להוליך את המתנות בין שהורמו מאמש בין שהורמו היום.	אסור כי אסור להפריש היום.	תרומה
מותר כמו שמותר להוליך את מה שהפריש היום		חלה ומתנות

איזו דרגת שינוי עושה

מלח	תבלין	
	שינוי קטן	ב"ש
		ב"ה
רק שיטה את המדוכה על צידה	כדרכן	להלכה

טבלת אופן דרגות השינוי

אופן העשיה	דרגת השינוי
מדוך של אבן	כדרכו
	שינוי קטן
	שינוי גדול
מטה על צידה של המדוכה	השינוי במלח להלכה [רע"ב]

משנה ח'

ביאור	שיטת בית הלל	ביאור	שיטת בית שמאי	הכללים בבורר בשבת
	בקנין ובתמחוי	בורר בידו	בורר	ביד
אם יותר קל נוטל פסולת מתוך אוכל	כדרכו		אוכל	אוכל מתוך פסולת
שומר לעצמו בחיקו ואינו חייב לאכול מיד	בחיקו		ואוכל	לאכילה מיד

הדין והטעם	ביאור הכלי	הכלי
		קנון
		תמחוי
		טבלה
		נפה
		כברה
		מדיח ושולה

משנה ט'

איזה מאכלים מותר לשלוח ביום טוב

דוגמאות	הגדרת הדברים	השיטות
	מותר לשלוח רק מה שודאי יהנה ממנו היום, שאי אפשר לשומרו	בית שמאי
	מותר לשלוח רק מה שיכול להנות ממנו היום.	בית הלל
משום ששמח שיהיה לו למחר.	מותר לשלוח אפילו מה שמסתבר שיהנה ממנו כל שבדוחק אולי ישתמש בו	רבי שמעון

משנה י'

למה ראוי	מותר או אסור לשלוח	הכלי
		בגדים תפורים
		בגדים שאין תפורים
		בגד קשה עם כלאיים
		סנדל המסומר
		מנעל שאינו תפור

מסכת ביצה פרק ב'

ש. אתה רואה יהודי מבשל ביו"ט בשביל שבת ואינו עובר איסור בכמה אפשרויות זה יתכן? תשובה:

1. **מערים** : מערים לבשל הרבה בקדירה אחת. ובאופן זה מותר גם לבשל לחול.
2. **על ידי עירוב תבשילין** : מי שעשה עירוב תבשילין מערב יום טוב.
3. **גומר** : מי שהיה לו עירוב והתחיל בזמן שהיה לו עירוב ואחר כך אבד, גומר את מה שהתחיל אע"פ שעכשיו אין לו עירוב.

ביאור המשנה

יום טוב שחל להיות ערב שבת : יו"ט שחל ביום שישי והרי לצורך סעודות יום טוב מותר לעשות מלאכות, השאלה היא האם מותר לצורך שבת או לא.

לא יבשל אדם בתחילה מיום טוב לשבת – תחילה הכוונה לסיר נפרד לשבת, אסור לשים סיר נפרד לשבת. אבל מבשל הוא ליום טוב ואם הותר, הותר לשבת. - אבל שיריים [לבשל ולהשאיר באותו סיר] יכול להשאיר ואף לכתחילה..

ועושה תבשיל מערב יו"ט – אבל זו לא הדרך אלא תיקנו חז"ל שיעשה ערוב תבשילין מערב יום טוב. וסומך עליו לשבת – וסומך עליו לבשל ביו"ט לשבת.

ב"ש שני תבשילין.

וב"ה אומרים תבשיל אחד.

וב"ש מודים בדג וביצה שמורחים עליו ליפותו שאע"פ שזה אחד זה כבר מספיק ותבשיל אחד זה נקרא **שהן שני תבשילין**.

אכלו או שאבד לא יבשל עליו בתחילה – אם אכלו או אבד אסור לו להתחיל תבשיל חדש אלא רק לגמור מה שהתחיל.

ואם שייר ממנו כל שהוא – אבל אם נשאר ממנו כזית. אע"פ שלכתחילה צריך פת שלימה.

סומך עליו [בשביל] לבשל לשבת.

הקדמה :

ש. כיצד התירו חכמים על ידי עירוב לבשל ביום טוב?

ת. מן התורה אסור לבשל בסוף היום טוב, כי אסור לבשל מיום טוב לשבת או לחול.

אבל אם מבשל מוקדם באופן שאם יבאו אורחים יהיה ראוי להם מותר מן התורה לכתחילה לבשל הרבה.

ש. מי אסר לבשל ביום טוב? ת. חכמים אסרו לבשל אפילו מוקדם גזירה משום כבוד שבת, או כבוד יום טוב.

ש. אם כן איך מבשלים מיום טוב לשבת? ת. חכמים התירו את גזירתם אם עושה עירוב תבשילין שמתחיל כבר בערב יום טוב לבשל לשבת, שאז לא יזלזל בשבת וביום טוב.

הדגשה : כל מה שהתירו זה את האיסור שעשו אבל אסור לבשל או לעשות מלאכה בסוף היום באופן שלא יהיה ראוי לאורחים ביום טוב כי זה איסור תורה ואת זה רבנן לא התירו.

ש. באילו מקרים אפשר לבשל לכתחילה בלי עירוב? ת. מערים וכן"ל שעושה בקדירה אחת.

להלן נראה שחכמים התירו גם במקום של בהמה מסוכנת בכדי שלא יפסיד את בהמתו, שישחטנה באופן שתהיה ראויה לאכילה ביום טוב.

עצות למי שלא עשה עירוב : לסמוך על עירובו של גדול העיר, או שיקנה קמחו לאחרים.

משניות ב' ג' דיני טבילה בשבת

ש. מדוע שיהיה אסור לטבול בשבת ויום טוב ?

ת.

הטעם	הדין מותר או אסור	להטביל
		כלים
	ב"ש	אדם
	ב"ה	
זה לא מצוי שלאדם אין מים נקיים טהורים לשתיה ולכן לא גזרו על זה.		משיקין מים
נראה כמתקן		כלי עץ אגב השקת המים
הטבילה הזו לא מתניא בשום דוכתא, דטבילה שאינה צריכה היא, - אלא שכך עושים. לכן אין זה נחשב מתקן		מגב לגב [גב מלשון גבים, שהם הבורות שתחת הגת לקלוט את היין והשמן] [מגת של חולין לתרומה, או מתרומה לקודש]
זה לא תיקון		מחבורה לחבורה

משנה ד' קרבנות ביום טוב

הקדמה : קרבנות ציבור מקריבין ביום טוב. מבררת משנתינו האם מותר להקריב קרבנות יחיד.

בית הלל		בית שמאי		
טעם	דין	טעם	דין	
				שלמי חגיגה
עצרת לה' – כל מה שלה' מותר		עצרת תהיה לכם – לכם ולא לגבוה		עולות ראיה של יום טוב
תכף לסמיכה שחיטה פירוש : מיד אחרי הסמיכה צריך שחיטה.		סמיכה אסורה משום שבות. ואינה דוחה יו"ט כי אפשר לעשותה לפני יום טוב		סמיכה

משנה ה' דין מתוך שהותרה בישול והבערה לצורך אוכל נפש הותרה נמי שלא לצורך אוכל נפש.

בית הלל	בית שמאי	

טעם	דין	טעם	דין	
				חמין ראויין לשתיה
				חמין שאין ראויין לשתיה
				מדורה להתחמם

מהמשנה זו עד סוף הפרק כל המשניות נסדרו בשלישיות

משנה ו' שלושה חומרות של רבן גמליאל

בית הלל		בית שמאי		הדין במשנה
טעם	דין	טעם	דין	
				אין טומנין מיום טוב לשבת
				אין זוקפין את המנורה ביום טוב
				אין אופין פיתין גריצין אלא רקיקין

השלם : שיטת בית שמאי : אין אופין אלא אם כן - _____

ואין מבשלין - _____

ואין טומנין - _____

האם בית הלל חולקים לגמרי או שגם לשיטתם לכתחילה צריך פת ובשר _____

משנה ז' אף הוא אמר שלושה דברים להקל

חכמים		רבן גמליאל		הדין במשנה
טעם	דין	טעם	דין	
			מתיר	מכבדין [מטאטים] בין המיטות
			מתיר	מניחין את המוגמר ביום טוב
			מתיר	עושין גדי מקולס בלילי פסחים

משנה ח' רבי אלעזר בן עזריה

חכמים		רבי אלעזר בן עזריה		הדין במשנה
טעם	דין	טעם	דין	

פרתו יוצאת ברצועה	נוי	משוי
ומקרדין את הבהמה	דבר שאינו מתכוין מותר	
שוחקין את הפלפלין.		נראה כחול

שלושת השיטות בגירוד בהמה ביום טוב וטעמיהם

התנא	הדין	הטעם
ראב"ע		
ר"י		
ר"י חכמים		

משנה ט. שלושת הכלים בריחים של פלפלין.

תיאור החלק	מטמא משום	הטעם
הברזל של המטחנה	כלי מתכות	מן התורה.
הרשת	כלי כברה	מדרבנן. כי זה כלי ארוג ומטמא מדרבנן
כלי עץ שמקבל למטה את מה שנשחן	כלי קיבול	מן התורה. כלי עץ מטמא רק אם הוא עם בית קיבול.

משנה י'. שלושת הדינים בעגלה של קטן

התנא	הדין	הטעם
טומאה		
מוקצה		
עשיית חריץ	התנא הראשון לפי רבי יהודה	אסור לגרור כי חורשת
תוך כדי הזזה	התנא השני לפי רבי יהודה	מותר כי היא דוחפת פנימה ואינה מזיזה לצדדים כחרישה
ואינו מתכוין	רבי שמעון [הלכה כמותו]	דבר שאינו מתכוין מותר, ומותר לגרור גם כל דבר.

ביאורי מילים פרק שני.

משיקין	רקיקין	
מגב לגב	חורי	
חבורה	מוגמר	

	מקראדין		טומנין
	מקראצפין		זוקפין
	כלי כברה		פיתין
דוחפת – לוחצת למטה.	כובשת		גריצין

מסכת ביצה פרק ג'

שזירת פרק ג' – כולו עוסק בעניני מאכל ביו"ט לפי סדר הדברים : עניני צידה, בהמה מסוכנת, התרת בהמת קדשים, בהמת קדשים שמתה, אין נמנין על הבהמה, אבל מחלקים, השקילה, סכין לחיתוך הבשר, מילוי כלי ביו"ט.

סיכום - ציין באיזו משנה

1. צידת בעלי חיים ביו"ט, באיזה אופן מותר. _____
2. מחלוקת אם ספק מוכן מותר ביו"ט. _____
3. בהמה מסוכנת כיצד מותר לשחוט ביו"ט. _____
4. אם מותר לראות מום של בכור ביו"ט – איסור משום תיקון כלי. _____
5. נבלת קדשים וחלה טמאה אסורים בטלטול ביו"ט. _____
6. איסור משום מקח וממכר - אין נמנין על הבהמה. _____
איסור משום מעשה חול - אין שוקלים. _____
איסור משום תיקון כלי - אין משחיזין. _____
7. אבא שאול בן בטנית כיצד ה' נוהג במדידה. _____

שאלות

משנה א

1. הסבר "ביברין" _____
2. מה טעם אין צדין דגים? _____
3. מדוע לדגים לא נותנים מזונות ביו"ט ולח' ועוף כן נותנים מזונות?

4. מהו הכלל מתי מותר לצוד חי' ועוף מן הביברין ומתי אסור? _____

משנה ב

5. באיזה דין חולקים ת"ק ורבן גמליאל?

6. ב"מעשה בנכרי", א. לפי ת"ק הדגים היו מותרים או אסורים, ולמה? _____

ב. מדוע לא לקח ר"ג את הדגים? _____

משנה ג

7. מדוע שוחטים את הבהמה המסוכנת? _____

8. מדוע אם יש שהות לאכול ממנה מבעוד יום מותר לשחוט? _____

9. מה טעם לא יביאנה במוט? _____

האם במוטה קטנה מותר להביא? _____

משנה ד'

10. מה דין בכור בזמן בית המקדש: תם, _____

בעל מום _____

11. מה עושים עם בכור תם בזמן הזה? _____

12. במשנה: מתי נפל המום בבהמה שבודק המומחה? _____

13. מדוע לר"ש אסור לשחוט את הבהמה? _____

משנה ה'

14. על איזה בהמה מדובר ומדוע אסור להזיז אותה? _____

15. אלו 2 שאלות שאל ר' טרפון בבית המדרש, ומה ענו לו? _____

16. בהמת חולין מתי מותר להזיז ומתי אסור? (רע"ב) _____

משנה ו'

17. הרוצה להתחלק עם חברו בבשר בהמה ביו"ט כיצד עושה? _____

18. כיצד אפשר לשקול בשר לר' יהודה ביו"ט? _____

האם לחכמים יש אפשרות לשקול בשר ביום טוב? _____

השימוש במאזנים ביום טוב : ציין - מותר / אסור

לשקול כנגד :	משקולת	כלי או קופיץ	סתם להניח לשמירה
רבי יהודה			

			חכמים
--	--	--	-------

משנה ז

19. באיזה צורה מותר ובאיזה צורה אסור לעשות סכין שיחתוך יותר טוב?

משנה ח'

20. "אומר אדם להברו מלא לי כלי זה", מה החידוש לת"ק שזה מותר?

21. הסבר: "ברורי המדות"

"מצוי המדות"!

מתי אבא שאול בן בטנית היה מכין מידותיו ומדוע?

התנא	הזמן	מפני	ההסבר
ת"ק			
אבא שאול בן בטנית			
חכמים			

פרק ד'

סיכום הפרק : פרק זה רובו עוסק בעניני הדלקת אש ביום טוב והתלווה לה.

פתח באיסור נשיאת כדי יין ושמן ברה"ר שזה שייך לעניני פרק הקודם, ונשיאת תבן, ובזאת עובר התנא לעניני הסקה

: ומתחילין בערימת התבן.

המשנה מונה 4 זוגות של עצים במה מותר להסיק ובמה אסור – מה אסור משום מוקצה כי אין דעתו עליו, ועל מה

היה דעתו בעיו"ט ומותר. {ואגב זה בית שהוא מלא פירות סתום}

דין נוסף בעצים באיזה כלי מבקעין עצים ובאיזה לא.

[משנה ד'] איסור תיקון בנר, פחמין, פתילה.

[משנה ה'] תיקון חרס נייר ותנור לצלייה. בונה בסמיכת קדירה בחביות, מוקצה בסמיכת קדירה בבקעת

איסורים נוספים בשימוש בעצים, בקעת לדלת משום מוקצה. מקל לבהמה משום שנראה שמוליך למכור.

[משנה ו'] גיבוב עצים רק מהבית או גם מהחצר ולא יזו מטרם.

[משנה ז'] איסור הולדת אש חדשה.

אגב התיירו של ר"א אומרת המשנה היתר נוסף שלו בענין הזמנת פירות שבמוקצה. דרכן היה שהקצו פירות ליבוש

על הגג וזה מוקצה חמור מאוד, ואם רוצה לאכול צריך הכנה, ונחלקו אם הכנה מועילה בדיבור או צריך לסמן.

ביאורים

ש. באיזה תבן מותר להשתמש להסקה ביום טוב ?

ת. יש מחלוקת אם יש איסור מוקצה או לא. ולכן :

ערימה של תבן שהתחיל כבר להסיק ממנה דעתו עליה ואינה מוקצה.

ערימה של תבן שעדיין לא התחיל להסיק ממנה : למ"ד שיש איסור מוקצה אסור, ולמ"ד שאין איסור מוקצה מותר.

ובמשנה כתוב ומתחילין בערימת התבן כי המשנה סוברת כמ"ד שאין איסור מוקצה.

עצים שעומדות סדורות לבנין במוקצה שהוא מחסן שאחורי הבתים, לכו"ע אסור כי כו"ע מודים שיש איסור מוקצה מחמת חסרון כיס.

משנה ב'. ביאור : מן הסמוך לה אין הכוונה לתמיכה שעושים לסוכה שמחברים ע"י העמודים קרשים באלכסון שהרי בזה

יש איסור סותר, אלא בעצים שמניחים לעבות את הדפנות [למניעת חום קור רעש] ובזה אם אינן מחוברים מותר

ליטלן. [הבנתי אחר שנים רבות ע"י ציור משניות מאירות].

נטילת עצים : הנידון האם דעתו על זה או לאו.

מהיכן נוטלין עצים ? יש שני תנאים שיקרא מוכן שיהיה מקום הנקרא קרפף, ושיהיה מכונס

לפי התנא של המשנה : צריך אחד משני התנאים.

לפי שאר התנאים וכן ההלכה : צריך את שני התנאים.

איזהו קרפף ? יש שתי תנאים סמוך לעיר, ופוחתת [שיהא נעול עם מפתח].

לפי רבי יהודה צריך : את שני התנאים.

לפי רבי יוסי צריך : את אחד משני התנאים.

ש. מה נחשב קרוב ? ת. 70 אמה ו 4 טפחים [תפארת ישראל]

משנה ג' : אין מבקעין עצים לא מן הקורות.

היכן למדנו את הדין הזה ?

מדוע אסור ? [מוקצה מחמת חסרון כיס]

ולא מן הקורה שנשברה ביו"ט מדוע אסור ? [כי בעיו"ט לא עמד לשריפה]

מה המשותף בכלים שאוסר ? שהם כלי אומן

מדוע אין מבקעין בכלים אלו ? [נראה כרוצה לעשות מלאכה]

איך מותר בקופיץ ואיך אסור ? [רע"ב]

בית שהוא מלא פירות סתום הקדמה : אם יש איסור דאורייתא שמעכב להגיע לפירות הרי הם אסורין משום מוקצה כי

מסיח דעתו מהם.

אם אסור מדרבנן, אינו מסיח דעתו מהפירות ומותרים אם יסתר מאליו.

במשנה מדובר שהבית הוא של לבנים סדורות ללא טיט, לפי ת"ק יש איסור דרבנן לסותרו. ורבי מאיר מוסיף שאין כלל איסור לסתור כזו ערימת אבנים.

משניות ד' ה'

הטעם שנחשב כמתקן	ביאור	הדין	
		אין פותחין את הנר	1
כלי באורו דבר שצריכים אותו, צורפי הזהב צריכים חום רב בתנור קטן, וצריכים פחמין	לא עושים גחלים	ואין עושין פחמין	2
כי עושה פתילות		ואין חותכין את הפתילה לשנים	3
זה כאילו שעושה מגש או מחבת	לצלוח בו מליח, היו משתמשים בזה שלא ישרף כי המליח דק ואם יקבל את החום ישירות ישרף.	אין שוברין את החרס	4
	כנ"ל. והנייר עומד באש כל זמן שיש בו שמן.	ואין חותכין את הניר	5
כי זה מתקן כלי ואסור	עיין למטה	ואין גורפין תנור וכירים	6
כי תוך כדי זה הם מתחזקים	אסור לצלות על רעפים של חרס	ואין מלבנין את הרעפים לצלות בהן	7

ואין גורפין : בתנור היה חום רב והיה מצוי שמדי פעם נפל טיט לרצפת התנור. את הפת היה מדבקים בדפנות התנור, [לא כמו במאפיית מצות בזמנינו] אם היה טיט רב בריצפת התנור הטיט מעלה אבק ונדבק בפת שבקיר, והדין שאסור להוציא לגמרי את הטיט מפני שזה מתקן מנא, אבל מכבשין משכיב את האפר שיהיה חלק. [טעם האיסור עיין ברע"ב]

משנה ו' : ר"א וחכמים נחלקו בב' דברים.

א. עצים המיועדים להיסק האם מותר לחצוץ בהם שיניו.

ב. לגבב הכוונה ללקט למדורה, האם מותר לגבב רק מן הבית זה מכונה משלפניו, או מותר גם מן החצר.

ובשניהם רבי אליעזר לקולא.

משנה ז' : אגב התרו של ר"א אומרת המשנה היתר נוסף שלו בענין הזמנת פירות שבמוקצה. דרכן היה שהקצו פירות ליבוש על הגג וזה מוקצה חמור מאוד, ואם רוצה לאכול צריך הכנה, ונחלקו אם הכנה מועילה בדיבור או צריך לסמן. והמחלוקת האם יכול לעמוד ולומר סתם מכאן אני אוכל למחר, ולמחרת לבא ולומר לזה התכוונתי ולזה. או לא. והנידון הוא האם יש ברירה כלומר האם אומרים שהובר הדבר למפרע [למפרע הכוונה מהסוף להתחלה כמו הקורא למפרע]

ולפי בית הלל צריך שירשום שיסמן דוקא, ועיין בעתוי"ט מה זה שונה מיונים שא"צ לסמן.

סיכום טעמי הדינים שבסוף הפרק

ואין מקיפין שתי חביות לשפות עליהם את הקדירה - משום איסור בונה, שעושה אוהל.
 אין סומכין בבקעת, ואין נוטלין קיסם - משום מוקצה, כי עצים מיועדים להסקה בלבד.
 אין מנהיגין בהמה - משום עובדא דחול, כי נראה הולך למכור בשוק, ובלי מקל מותר.
 איסור נטילת קיסם לשיניו - משום מוקצה, כי מיועדים להסקה בלבד.
 איסור לגבב מן החצר - משום מוקצה, כי אין דעתו עליו מערב יום טוב
 אין מוציאין אור - משום מוליד.

שאלות פרק ד'

שאלות

משנה א'

באיזו צורה מותר להביא כדי יין ובאיזו צורה אסור ?

מה מותר להביא בקופה ומה אסור להביא ?

האם ישנו דבר שבדרך אחת מותר להביאו ובדרך אחרת אסור, מה הן הדרכים, ומדוע יש הבדל ?

אין מתחילין בעצים שבמוקצה, למה מיועדים עצים אלו ומדוע אין מתחילין ?

משניות א-ג' מהיכן מותר ומהיכן אסור להביא עצים ביו"ט. (4 מקומות מותר 4 מקומות אסור)

מותר להביא	הטעם	אסור להביא

משנה ב'

מדוע אין נוטלים עצים מן הסוכה ?

מדוע נוטלים מן הסמוך לה?

דיני הבאת עצים מן השדה והקרפף

מפוזר	מכונס	המקום	
מותר	מותר	קרפף	כתוב במשנה
רק זה אסור	מותר	שדה	
אסור	רק זה מותר	קרפף	ההלכה
אסור	אסור	שדה	

איזהו קרפף? [סמן: קרפף / שדה]

רבי יוסי		רבי יהודה		איזהו קרפף
לשיטתו מספיק תנאי אחד בכדי שיקרא קרפף		לשיטתו צריך שני תנאים בכדי שיקרא קרפף		
פרוץ	עם פותחת	פרוץ	עם פותחת	מקומו
				סמוך לעיר
				רחוק

משנה ג'

מדוע אין מבקעים עצים מן הקורה שנשברה ביו"ט?

מאיזה קורה מותר כן לחתוך עצים?

באלו 3 כלים אסור לבקע עצים ובאיזה כלי מותר?

משנה ד'

הסבר: "אין פותחין את הנר", ומדוע זה אסור?

כיצד חותכים לר' יהודה פתילה ביו"ט, ומדוע זה מותר?

משנה ה'

אלו 6 דינים מנויים במשניות ד' ה' שאסורין משום עשיית כלי?

מדוע אין גורפין אבל מכבשין?

משנה ו'

חכמים	רבי אליעזר	המקום	
		משלפניו	לחצוץ שיניו
		מהחצר	
		משלפניו	להדלקה
		מהחצר	

משנה ז'

מאלו 4 מקומות אפשר להוציא אש, וזה אסור ביו"ט, ומדוע זה אסור?

באיזו סברה חולקים ר"א וחכמים?

סיכום טעמי הדינים שבסוף הפרק

ואין מקיפין שתי חביות לשפות עליהם את הקדירה - משום איסור בונה, שעושה אוהל.
 אין סומכין בבקעת, ואין נוטלין קיסם - משום מוקצה, כי עצים מיועדים להסקה בלבד.
 אין מנהיגין בהמה - משום עובדא דחול, כי נראה הולך למכור בשוק, ובלי מקל מותר.
 איסור נטילת קיסם לשיניו - משום מוקצה, כי מיועדים להסקה בלבד.
 איסור לגבב מן החצר - משום מוקצה, כי אין דעתו עליו מערב יום טוב
 אין מוציאין אור - משום מוליד.

פרק ה'

אחר שסיים פרק ד' בענין פירות שעל המוקצה בגג אומר דברים שהתירו חכמים טרחה בשבת וביו"ט בכדי להנצל מהפסד ממון.

משנה א'

אלו פעולות מתירה המשנה לעשות ביו"ט כדי להנצל מנזק?

אלו פעולות מתירה המשנה לעשות בשבת כדי להנצל מנזק?

במקרה האמצעי במשנה : מכסין פירות וכדי יין ושמן, יש מחלוקת בראשונים אם זה רק ביו"ט כרישא, או אפילו בשבת כמו בסיפא.

משנה ב'

הקדמה : כל המשנה בעניני איסורים דרבנן הנקראים שבות. אלא שדברי חולין נקראים במשנה - בשם שבות, ואילו דבר שיש בו מעט מצוה וקרוב להיות רשות - נקרא רשות. ודבר שהוא מצוה גמורה נקרא מצוה. וכולם אסורין משום שבות.

מה נקרא במשנה

שבות : _____

רשות : _____

מצוה : _____

משום	האיסור	ביאור	הטעם
שבות			
רשות			

			מצוה

ממשנה ג' עד סוף הפרק המשנה עוסקת בדיני תחומין

סיכום דינים בענין תחומין:

- א. כל מה ששייך לאדם יש לו תחום כמו לבעליו.
- ב. דבר הנמצא עם כניסת שבת ויו"ט ברשות אחר הרי הוא כרגליו אפילו הוא לא בעליו.
- ג. דבר ששייך לשותפים הרי הוא כרגלי שניהם.
- ד. דבר המיוחד לאחד מן השותפים הרי הוא כרגליו.
- ה. הרגיל למסור לרועה ויש רועה אחד בעיר הרי זה כרגליו.
- ו. דבר הפקר כרגלי הזוכה. [ודלא כריב"נ בעירובין שנכסי הפקר קונים שביתה במקומן]
- ז. דבר שאין בו ממש אין אוסר. [כגון אש, ובמים בעיסה מחלוקת].
- ח. הנותן מתנה לחברו בשבת כרגלי הנותן פרט אם זיכה למקבל מערב יו"ט.

שאלות בענין תחומין

משנה ג'

המוסר בהמה לרועה מתי היא כרגלי הבעלים ומתי כרגלי הרועה?

הסבר: "הרי אלו כמקום שהולכין".

משנה ד'

השואל כלי מחברו מתי הוא כרגלי השואל ומתי כרגלי המשאיל, ולמה?

אשה ששאלה מחברתה תבלין ומלח לעיסתה, מדוע העוגה כרגלי שתיהן?

מה סובר ר' יהודה במשאיל מים לעיסה?

משנה ה'

מדוע שונה דין השלהבת מן הגחלת?

לענין אלו 3 דינים מוזכר ההבדל בין גחלת לשלהבת?

דיני בור מים ביום טוב :

הטעם	הדין	בור
		של יחיד
		של אנשי העיר
כי נכסי הפקר כרגלי הזוכה בהן		של עולי בבל
כי נכסי הפקר קונין שביטה במקומן	אלפיים אמה ממקום הבור	של עולי בבל לרבי יוחנן בן נורי [רע"ב]

משנה ו'

מדוע אסור להביא לו את פירותיו מהעיר האחרת?

משנה ז'

א. מדוע אסור לאורחים לקחת המנות הביתה?

ב. מדוע אם זוכה להם ע"י אחרים מותר?

ג. לשם מה משקיין את הבהמות?

מה ההבדל בין **בייתיות ומדבריות**, האם הביתיות נמצאות כל היום באזור הבית?
